

NIZAMI CƏFƏROV - 60

NAHİDƏ HƏSƏNOVA
Fəlsəfə doktoru

USTAD

Bu dünyaya gələndə hər bir insanın ünvanına ən munis gözləndiyi "ata-anasına, el-obasına və ən əsası Vətəninə xeyirli övlad olsun" təbriki olur. Bu dəyərli təbrikin dinamik sonucu isə insan ömründə "hesabat yaş" adlanan 60 yaşda öz gücünü göstərir. İnsanın xoşbəxtliyi elə bu hikmətin zirvəsinə çatmaqdır. Belə xoşbəxt insanlardan biri də hamıya adı və imzası çox tanış olan akademik Nizami Cəfərovdur. Əslində deyərdim, Nizami müəllim çoxlarının 60 yaşında verə bilmədiyi şərəfli ömür təqdimatını Nizami Cəfərov olaraq 40 yaşında da rahatlıqla

təqdim edə bilərdi. Bir el deyimi də var: "İnsan 40-a qədər qazanır, 40-dan sonra xərcləyir". Nizami Cəfərovun nəinki artıq o illərdə qazanmış olduğu bir çox atributları, hətta o dövr üçün mövcud nüfuzu (misal olaraq, 40 yaşı münasibətilə Azərbaycan Milli Televiziyasında "Müdrilik işığında" adı ilə gedən verilişi!) da bunu təsdiqləyir. Nizami Cəfərov bütün ədəbi xeyir-duaların, hər zaman qüdrətində qalan bu tipli zərbi-məsəllərin məsuliyyətini daşıyıb onu çoxşaxəli fəaliyyəti və insanlığı ilə doğruldaraq "hesabat yaş"ın bir simvolik nümunəsini təqdim edə bilən nadir şəxsiyyətlərdəndir; ləyaqətli övlad, gözəl insan, elm yolunda fəthlik zirvəsinə çatmış təvazökar və həqiqi alim, xeyirxah ictimai xadim, səmimi müəllim və gözəl övladlar sahibi ata, sevimli baba! Və bir də bizim illərin tələbələrindən xatirində xüsusi bir adla qalmış - Filologiya fakültəsinin qızıl tarixinə imza atan "dekan Nizami Cəfərov". Bu fəaliyyətin bütöv bir dövründə (1994-2000) həmin illərin öncül tələbə və magistrələrindən biri olaraq inanıram ki, çoxsaylı xatirələrin əsas müəlliflərindən biri də mən ola bilərəm.

Çox gənc yaşlarında Filologiya fakültəsinin dekani olan Nizami müəllim bizim üçün də sıradan bir müəllim-professor və ya sadəcə, bir

dekan deyil, biz tələbələrin səmimi bir şəkildə həsəd apardığı böyük alim, mükəmməl, yaşından çox irəlində olan fakültə rəhbəri idi.

Mən həmişə belə düşünürdüm ki, Nizami müəllimin dekanlıq fəaliyyəti onun gənclik illərinin bir inzibati başlanğıcı idi. Əlbəttə, yüzlərlə tələbəyə, müəllim və professor heyətinə rəhbərlik etmək, həm də uğurla idarə etmək əslində sadə bir başlanğıc ola bilməzdi. Bunun göstəricisi yalnız elm, savad da ola bilməzdi... Nizami müəllimin ictimai və şəxsi münasibətlərində bir əsas tərz var: gülərək mövqə bildirmək. Bir hadisədən məmnun olduğu halda, səmimi bir gülüş və yaxud yumoristik bir kəlam, əks təqdirdə isə (ən sərt halda belə!) eyhamlı bir gülümsəmə Nizami müəllimin özünəməxsus idarəetmə siyasəti, sözün yaxşı mənasında psixoloji həmləsidir. Əslində bunu böyük alimin illərdir tədqiq etdiyi keçmişimizdən, bu günümüzə – görkəmli ədiblərdən, möhtəşəm abidələrimizin tarixi qəhrəmanlarından əxz elədiyi keyfiyyətlər kimi də qavramaq olar. Yaza-yaza yaşadığı, yaşayaraq yazıya köçürdüyü hər bir sətirlərində bütün dil-üslub xüsusiyyətləri müəllimin öz təbirincə desək, həmin şəxsiyyətlər"dən" tədqiqatçı"ya" ötürülən dərin düşüncənin, hikmətin, incə psixoloji duyumun məhsuludur; Füzuli hikməti, Koroğlu əzəməti, Vaqif sevgisi... "Qıratın arxasınca gələn Koroğlunu Həmzə yola salır, guya heç bir günahı yox imiş. Və əslində, Koroğlu da ona bənd olmur. ...Koroğlu mərdliyinin çəkisi elədir ki, o (Koroğlu) heç vaxt Keçəl Həmzələrlə ciddi danışa, onlarla üz-üzə dayana bilməz"- yazan Nizami Cəfərovun bu təhlilləri elə öz çəkisinin təqdimatıdır. Və onun hər bir məsələyə gülümsəyərək yanaşması və keçməsi də bir "təmkin" in, böyüklüyün ifadəsidir, Koroğluda olduğu kimi: "Koroğlu zarafat eləməyi sevir – dostla da zarafat edər, düşmənlə də... Bu cür zarafatlar Koroğlu obrazının ciddiliyini zədələmir, əksinə, onu daha da bütövləşdirir, həyatiləşdirir".

Nikbinlik Nizami müəllimin həyat fəlsəfəsidir. Onun "Müdrikliyin fəlsəfəsi, yaxud filosofların müdriki" adlı yazısında "Həmid İmanov dünyanın ən nikbin mütəfəkkirlərindən biridir...O, "Süleymana qalmayan dünya" ilə necə rəftar etməyin yüz üsulu varsa, yüzünü də bilir...Onun hər cür müasir fəlsəfədən kəsərli olan müdrək "kəndçi təfəkkürü", sağlam "ayırım məntiqi" həmişə ən modern biclikləri belə öz nikbin təmkini ilə tar – mar edir" söylədiyi orijinal ifadələrində də Həmid müəllimin bildiyi yüz üsulun içərisində konkret fikir "kəndçi, ayırım // təfəkkür, məntiq" anlayışlarının ziddiyyətinə rəğmən, gerçək olan bir həyat fəlsəfəsinin idraki nəticəsini şərtləndirən yeganə çıxış yolunun nikbinlik olduğunu

qızın bizə (üç yaxın rəfiqə idik) münasibəti xoşumuza gəlmirdi. Özümüzdən razı getdik dekanın otağına, əyləşdik, başladığımız sərt ittihamlarla şikayət dolu çıxışımıza. Üstəlik Nizami müəllimdən səlahiyyətlərindən istifadə edərək o tələbəni sıxışdırmağı da “tələb”ə oxşar şəkildə “xahiş” etdik. Nizami müəllim, adəti üzrə, bizi çox diqqətlə dinlədi, elə həmin səmimi tərzilə də gülümsəmiş halda, lakin təyirlərin düzülüşündə işarə etdiyi ironik üslubla: “Siz nə qədər anti(!)pedaqoji, qeyri(!)humanist işlərlə məşğulsunuz... heç sizdən bunu gözləməzdim...”, - deyərək bizi yola saldı.

Qeyd edirəm ki, bizim uşaqlıq saflığımızdan, yeniyetməlik ərköynlüyümüzdən, gənclik enerjimizdən irəli gələn səhvlərimizə bir fakültə rəhbəri olaraq Nizami müəllimin hər dəfə xüsusi bir təkminlə, hövsələ ilə başını bulayaraq və ən əsası gülümsəyərək mövqə bildirməsi hər birimiz üçün bir məktəb idi. Bütün hallarda Nizami müəllimin bu şəkildə rəftarı sırf islahedici, tərbiyələndirici xarakter daşıyırdı. Beləliklə, biz də Nizami müəllimin bu müdrikliyi ilə “böyü”dük. Məhz BDU-da yekunlaşan uşaqlığımızdan gəncliyimizə, ondan da kamillik yaşımıza gedən yolda Sizin də payınız az olmadı, əziz Ustadımız!

